

תוצאות היום

שיעור מפי מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א – פוסק עדת תימן

גליון 55

יו"ל ע"י התאחדות בני הישיבות ובסיוע מוסדות יד מהרי"ץ

יש להסתפק האם מהרי"ץ מסכים לתשובות הגאונים שהעתיק.

המהרי"ץ העתיק את התשובה ולכאורה הסכים עם זה דשתיקה כהודאה אבל זה לא פשוט שרק העתיק את התשובה ורצה לשמור שלא יאבד וזה לא הוכחה שמסכים עם זה שהרי המהר"ל הפראג חולק וסובר שעדיף הלומד מהגמ' ומשתדל להבין ולעשות ככל שבכוחו ממי שרואה בקיצורים ופסקי הלכות.

ויש להוסיף חידוד בדבריו שעדיף מי שפוסק מגמ' ואפ' שטעה אבל כך יצא לו ממי שפוסק מקיצורים ולא טעה שלא מבין מה הוא אומר [וזהו מבלי עולם] ולא שזה ביאור דברי המהר"ל למסקנא של דבריו נראה שלא מתכון כך.

מעשה מעניין עם הגר"ח מבריסק וכן החפץ חיים.

מספרים שפעם היה ויכוח עם הגר"ח מבריסק והבן של הח"ח ר' אריה לייב שהיה יותר פשטן מהגר"ח מבריסק שהיה למדן והתוכחו על משהו ולא הצליחו לשכנע אחד את השני, אז ר' אריה לייב א"ל אם הפשט כמו שאתה אומר למה רבינו חננאל לא כתב כך וענה לו הגר"ח תפתח את העיניים ותראה שגם שם זה כתוב...

מסקנת דברי מהרי"ץ כפי שהובא בתורת חכם ובשושנת מלך.

אמרנו שאין הוכחה שהתכוון לפסוק כהגאונים שהביא, והנה ידוע שחכמי תימן שבאו אחרי מהרי"ץ רצו לסכם ולתמצת את ההלכות שיוצאים מדבריו ויש שני ספרים אחד זה תורת חכם והשני שושנת המלך הספר תורת חכם חיבר מהרי"ץ בן יעקב הנקרא מהרי"ץ השני ושושנת המלך חיבר ר' שלום חבשוש, והם הביאו את מסקנת ס' קכא ששם הביא המהרי"ץ את תשובות הגאונים, והשושנת המלך הביא שמי שעיקר לימודו בפוסקים ואינו ברי בתלמוד יכול להורות ולא מביא את החלק השני של "השועלים הקטנים" ואולי אשתמיטא אבל התורת חכם מתחיל עם החלק השני וכתב כך אותם שועלים קטנים שמחשיבים עצמם ת"ח וחולקים על הגאונים עמודי עולם ואומרים מנין להם דבר זה ואומרים טועה על קטן שבקטני הגאונים כחולק על ה' ועל תורתו [ועכשיו מכניס את החלק הראשון] ומוטב שיוורה הוראות מדברי הגאונים ויסמוך עליהם משיוורה מסברא ויחשוב שהוא בקי בתלמוד וכבר עיין בו הרבה שמה הטעיה עיונו בפירושו ובסוף הוא כ"כ מתרגש וכתב כך וחיך אחי שתעלין ע"ז השאלה שהיא מתוקה מדבש.

ב.

מנין הפרשיות בתורה וסימן לזה ועוד קושיא בחשבון והיישוב האמיתי.

כמה פרשיות יש בתורה? חמישים ושלוש ויש סימן "גן נעול אחותי כלה" או מהפסוק ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה" אבן בנימ' חמישים ושלוש ודבר זה מובא בהרבה ספרים.

אך מי שישפור יראה שיש חמישים וארבע ובאמת התשובה לכך פשוטה שנצבים וילך זה פרשה אחת ובספרים חילקו אותם לשני פרשיות וזה מטעה ולפעמים חולקים את פרשת נצבים כשיש בין ר"ה לסוכות שתי שבתות מחלקים את נצבים לשנים ומתחילים מ"וילך".

וזה מוכח כבר בראשונים שמחשיבים את פרשת נצבים וילך כאחת לענין מנין המצוות ועוד.

דרכים ליישוב שהביא החיד"א ודחיות

החיד"א ועוד דבר נפלא מספר צרור המור.

אבל בזמן החיד"א זה לא היה פשוט וכתב כך (לפי מערכת פ') פרשיות: אמרו רבותינו במדרשים ובזוהר הקדוש שהם "גן" פרשיות.

והרב מהר"ם זכות הקשה שאינם אלא נ"ד פרשיות ומתוך שם הרב שמואל אבוהב שפרשת וזאת הברכה אינה בכלל שאינה נקראת בשבת

א.

תשובת רב שרירא גאון במעלת הגאונים ותשובותיהם.

בשר"ת פעולת צדיק חלק שני ס' קכא מביא תשובה של רב שרירא גאון [אביו של רב האי גאון שהיה אחרון הגאונים אך ראשון במעלה] וז"ל וששאלתם דאית בנינו תלמידים והם שועלים קטנים דלית בהו מששא וחולקים ואומרים על הגאונים עמודי עולם מנין להם דבר זה ומוציאים ספריהם.

שאלו את רב שרירא במקום שהיו תלמידים לא גדולים בתורה "לית בהו מששא" וחולקים על הגאונים ואומרים מנין להם דבר זה? ומוציאים ספריהם ומראים שכתוב אחרת בספרים איך להתחסס לזה כך שאלוהו. [המשך התשובה] "והם לא יבינו פועל ה' ומעשה ידיו ולא השיגו אפ' דבר קטן ממה שהשיג תלמיד מתלמידיהם של קטן שבגאונים.

כדאשכחן לאחד מהגאונים בתר דנח נפשה אשכחן בה זכור ההוא גברא לטב כל בא"י דרבנן קדמאי דא עם דא ושית סדרי משנה דאתגניזו מיומי הלל ושמאי".

וענה להם שחושבים שאפשר לשאול על הגאונים למה כתבו כך הרי כתוב אחרת שהרי מצאו בגאון אחד אחרי שנפטר שהיה לו את כל הספרים של רבנן קדמאי ועוד שהרי היה שם מאות סדרי משנה ורק רבי ראה שא"א ללמוד את הכל ותמצת את הכל לשישה סדרי משנה אבל אותו גאון היה לו את כל השם מאות סדרי משנה וא"כ היו ידיעותיו רחבות מעל ומעבר.

[המשך התשובה] "דאפ' במתיבתא דרקיעא יסדרון הלכה כמותו ואיך באים שועלים אשר לא ראו מאורות וחושבים לומר סרה על ה' ועל נחלתו מי שהניף בתליסר כפי כל התלמיד ועמד על מה דהוה מימות יהושע בן נון איש מפי איש הלכה למשה מסיני.

ואומרים טועה על תלמידי קטן שבקטני הגאונים כי כולם דברי אלודים חיים ואפ' במדרשו של משה רבינו רבן של- כל הנביאים לא ידחו אותם ממקומם וחכמתם ופילפולם הוא הדבר אשר צוה ה' אל משה [פסק של גאון פירושו שכך הקב"ה אמר] ואעפ"י שאומרים הכי הוא ואין מביאים ראיה באיזה מקום הוא [שהרי לפעמים הגאונים כתובים בלשון "הכי הוא" ולא הביאו שום ראיה וחושבים שאפשר להתוכח ומנין להם] אין לחוש על דבר קטן וגדול וכל החולק על שום דבר מדבריהם כחולק על ה' ועל תורתו עכ"ל התשובה מהרי"ץ העתיק זאת ומצא זאת בספר מטב יוסף וזה חלק השני בתשובה והחלק הראשון של התשובה זה תשובת הר"י בן מיגאש שדברנו עליו בעבר לענין אדם שלא למד גמ' מעולם וראה הרבה גאונים מי מתאים יותר לפסיקת הלכה האם זה שלמד גמ' או מי שראה תשובות הגאונים וענה ע"ז ר"י בן מיגאש שמי שראה בתשובות הגאונים עדיף.

ומהרי"ץ העתיק זאת ביחד להראות כמה תשובות הגאונים חשובות.

מילתה דבדיחותא בגדר מי שאינו יודע ללמוד.

מה הפירוש אדם שלא יודע ללמוד גמ' נפתח במילי דבדיחותא באדם אחד התחיל ללמוד מסכת ביצה והמשה התחילה בר"ת והיה כתוב ב"ש אומרים גבי ביצה שנוולדה ביום טוב ולא הבין מה זה ב"ש ואמר ברוך שמו אומרים ולאחמ"כ ראה ב"ה ואמר ברוך הוא אומרים עד שבא אדם ושאלו הרי הסדר הפוך קודם כל ברוך הוא ואח"כ ברוך שמו ופתח מהרש"א להבין מהו ב"ש ובמהרש"א איתא "בד"ה ביצה שנוולדה ביר"ט" וחשב מהו בד"ה והגיע למסקנא שזה "ברוך דין האמת" והמהרש"א הוקשה לו קושייתו מה הכוונה ונפטר ועדיין לא מצא תשובה מהו הסדר...

בדרכי ומהר"ם זכות מתרץ שנצבים וילך כיון שבדרך כלל הם מחבורות נחשבים כאחת ובספר צור המור כתב בשם מדרש מדוע נגלה הקב"ה למשה מתוך הסנה דווקא שיש בזה רמז דשני אותיות "ה" מרמזים לעשרת הדברות "ס" מרמז לשישים מסכתות שהוא תורה שבע"פ ואות "נ" מרמזת על חמישים פרשיות שזה תורה שבכתב וזאת הברכה אינה מן המנין אך שלושה המה נפלאו ממני ע"כ מספר צור המור וסובר כדברי המהר"ש אבוה"ב אך החיד"א כתב דאינו מיושב דוזאת הברכה היא פרשה ככל הפרשיות ומה משנה מתי קורים אותה וכן לומר שנצבים וילך נחשב כאחד שבד"כ קורים אותם ביחד גם לא מסתבר שמפני זה יחשב כפרשה אחת.

שני תירוצי החיד"א.

וכתב ומצאתי בספר קדמון על קלף כתיבת יד וראיתי שאומר שיש חמישים ושלוש פרשיות גימ' "גך" וכתב כל הפרשיות ולא מזכיר וילך ולפ"ז מובן שנצבים וילך זה פרשה אחת ורק לפעמים מחלקים אותה לשנים כפרשת כי תצא או משפטים שיש שמחלקים אותם לשנים. וכתב עוד תירוץ שיכול להיות שפרשת תצווה ותרומה הוא פרשה אחת שהרי משה רבינו אמר "ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" וע"ז לא הוזכר שמו בפרשת תצווה אך מפני כבודו של משה חיברו פרשיות תצווה לתרומה וכתב ע"ז רמז נחמד שבסוף פרשת תרומה כתוב "ואת אדניהם נחשת" ומשה רבינו הוא גילגול של שת ונח ונחשת הוא נטריקון נח שת ואתה דהיינו פרשת ואתה תצווה שכולה אחת.

סיכום התירוצים וקושיא על המדרש.

נמצא שישנם שלוש תירוצים (א) תרומה תצווה אחת (ב) נצבים וילך אחת (ג) ופרשת וזאת הברכה אינה מן המנין. ובאמת התירוץ האמיתי זה שנצבים וילך זה פרשה אחת אך גם הפירושים האחרים אינם טעות והם יבארו את המדרש שהביא הצרור המור שיש חמישים פרשיות אך עדיין צ"ע שצריך להוריד עוד פרשה אחת.

במעלת הצרור המור.

אתם יודעים מי זה הצרור המור ר' שלום שבזי כתב "תריח יופי צרור המור תתרונו נפשי בשיר מזמור" ואני חושב שמתכוון על הצרור המור שתעייץ בספר צרור המור ותתרונו נפשי בשיר מזמור ורצה לשבח את הספר.

מקור נוסף מהזהר שיש חמישים פרשיות.

בזהר במדרש הנעלם פרשת וירא דף קד: מדבר לענין אברהם אבינו שביקש על סדום אולי יש חמישים צדיקים וכו'... ונשמע תמוה כל החשבונות ובזהר מסביר שיש כאן דברים נסתרים שהצדיק רוצה ללמד זכות על הרשע אולי כן יש לו גן עדן וע"ז אמר אברהם אולי יש חמישים צדיקים וכוונתו שמא נתעסקו בחמישים פרשיות שבתורה וא"ת שלא למדו לשמה בכ"ז שכן יש להם שלא יכנסו לגהנום. [ובנפש החיים כתוב שאסור לבזות אדם שלומד לא לשמה כיון שלימוד התורה זה דבר נשגב ונעלה]

וע"ז אמר הקב"ה לאאע"ה אם אמצא בסדום חמישים צדיקים לא השחית והנה מצינו עוד מקור שיש חמישים פרשיות וע"ז היה אפשר לומר שנקט חמישים למנין עגול כמו שאומרים על שלושים ותשע ארבעים גם כאן אמר חמישים במקום חמישים ושלוש אך בצרור המור א"א לומר כך שיש לימוד מיוחד מהאות נ"ן.

ישב נפלא של מרן שליט"א וסימן לכך.

ומה שיש ליישב זה שפרשת ויחי ופרשת ויגש מחבורות שפרשת ויחי היא סתומה [שנסתתמו עיניהם של ישראל מצרת השיעבוד] וא"כ זה מחובר עם פרשת ויגש ועכשיו תשמעו הברקה "גן נעול" זה נעול ופירושו שהפרשה נעולה עם הפרשה הקודמת וא"כ נמצא שכל התירוצים נכונים וכדי להגיע לחמישים פרשיות יורד (א) וזאת הברכה (ב) וילך (ג) תצווה (ד) ויחי וסימנך "גן נעול" הפלא ופלא.

סתירה ליסוד מתירוץ הזהר עצמו לקושיא ויישוב לכך.

אבל מה לעשות ששורה אח"כ בזהר מקשה הרי הפרשיות חמישים ושלוש (ולא חמישים) והתירוץ שכל חומש נכלל בו עשר הדברות שהם עשרה מאמרות וממלא יש חמישים מאמרות אבל לא חמישים פרשיות וא"כ נמצא שנפל היסוד נפל הבנין אך מ"מ אפשר להסביר דהנה באור החיים בהקדמה כתב שוודאי שאפשר לפרש פירושים אחרים שלא הובאו בחז"ל ורק לא בדברים שנוגעים לדינא שהרי שבעים (אלף) פנים לתורה יע"ש בהקדמתו וכן כתב התוס' יו"ט בכמה מקומות וא"כ הרשות נתונה ויגדיל תורה ויאדיר.

טעמים מדוע הקב"ה נגלה למשה רבינו בסנה מהספר צרור המור.

תראה את הצרור המור [והריח את יופי צרור המור] שכתב טעם שנגלה הקב"ה בסנה למשה רבינו אמרו רבותינו ז"ל שנים עשר דברים כנגד שנים עשר שבטי ישראל אזכור מהם מה שאזכור משום עמו אנכי בצרה. [ומסבירים שהיה בלחץ שזה היה בזמן גירוש ספרד שמשפחתו נהרגו וספריו נשדדו וכתב מהזכרון] ואמר רבי פלוני מאי דכתיב "אחותי יונתי תמת" אל תקרי יונתי אלא תאומתי מה תאומים כל אחד מרגיש בצער חבירו כך הקב"ה "בכל צרתם לו צר" סנה הוא עץ עם קוצים וכביכול הקב"ה נמצא גם בעץ עם קוצים כענין "בכל צרתם לי צר" שרצה להראות למשה רבינו שגם הוא בצער ד"א להודיעך שאין מקום פנוי בלא שכינה ואפ' הסנה דכתיב "מלא כל הארץ כבוד" נכון שיש עצים יותר חשובים אבל רצה הקב"ה להראות שאפ' במקום כזה מלא קוצים יש השראת שכינה "מלא כל הארץ כבוד" ד"א להודיעך שהקב"ה טהור ומשרתיו טהורים ומכל האילנות כורתים פסל לע"ז חוץ מהסנה [הוא לא מסביר למה לא עושים מהסנה פסל אך במדרש מבואר מכיון שהוא חלול אז א"א לעשות ממנו פסל] ד"א מה הסנה כל עוף שנכנס לתוכו אין יוצא משם עד שכנפו מתמרטות כך כל המיצר לישראל אינו נפרש מהם עד שנוטל שלו מתחת ידו כי השם נפרע ממנו לקוצים אפשר להכניס יד אבל לא להוציא שהקוצים כלפי פנים ובא להראות שמי שעושה צרות לעם ישראל בסוף יקבל את המנה שלו.

ד"א כמנין הסנה שרתה שכינה בהר כי שלשה עליות עלה משה להר ובכל עליה שהה שם ארבעים יום הרי ק"כ כמנין הסנה ד"א מנין הסנה היו ימיו של משה דכתיב "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום" דכוותה מערת המכפלה מנין המכפלה היו ימיו של אברהם (בראשית כה, ז) ד"א מה הסנה במקום מים במדבר כך יש בישראל בעלי תורה ובעלי מצווה ובא להראות שהרי סנה יכול לגדול גם בישוב וגם במדבר כך בישראל יש בעלי תורה ויש בעלי מצוות התורה מתאימה לכל סגנון של יהודי ד"א לפי שכל האילנות יש מהם שיש להם עלה אחד ויש מהם שיש להם שנים או שלשה אבל הסנה יש בו חמישה עלים דאין להם אלא זכות אברהם יצחק ויעקב ומשה ואהרן ד"א מה הסנה גדר לגן כך ישראל גדר לעולם ד"א הסנה כאן הראו לו נתינת התורה בסיני עשרת הדברות כנגד שני הה"ן של הסנה והסמ"ך היא כנגד ס' מסכתות היא התורה שבע"פ שקבל משה בסיני והנ"ן היא כנגד נ' פרשיות של תורה. וזאת הברכה אינה מן המנין והג' נפלא ממני.

גידון בכונת הצרור המור במה שכתב והג' נפלא ממני.

ואם החשבון של הפירושים תשע אפ"ל שהשלושה נפלאו ממני כוונתו שנשכחו ממנו מחשבון שנים עשר פירושים (ויש לדקדק במנין הפירושים) ובחשבון הפרשיות למד שהכוונה חמישים שבתות שקורים להם פרשיות וא"כ יש להוריד פרשיות המחבורות והפריע לו שיש נ"א פרשיות וע"ז אמר שזאת הברכה אינה מן המנין.

דעת החיד"א בכונת הצרור המור.

ובחיד"א רואים שהבין בצרור המור שהשלשה נפלאו ממני קאי על מנין הפרשיות ולא על מנין הפירושים מזה שהביא את המילים האלו שהרי הביא רק את הפירוש הזה והעתיק גם את המילים והשלושה נפלאו ממנו ומוכח דקאי על הפרשיות ולפ"ז החשבון דלעיל במנין הפרשיות הפלא ופלא וצריך לדקדק מה יותר מסתבר בדבריו [יש כאלה שלומדים ממה שכתוב ויש כאלה שמכניסים למה שכתוב...] ה' ברוך הוא יאיר עינינו.

השיעור נמסר בבית רבינו שליט"א
לבחורי ישיבות כל ליל שישי בשעה 10:45

נמסר בפרשת ויצא,
נכתב ע"פ הבנת העורך בלבד.

לרגל ימי החנוכה

במסגרת השיעור בליל שישי נר ראשון של
חנוכה יתקיים שיעור מיוחד בעניני חנוכה מפי
מרן שליט"א ומעמד סיום מסכת.
כיבוד במקום